

Erich Palm
MTÜ Mulgimaa Arenduskoda
arenduskoda@mulgimaa.ee

Teie 07.11.2023

Meie 13.11.2023 nr 7.1-1/23/16633-5

Transpordiameti arvamus ideekonkursile „Mulgimaa väravad“ esitatud võistlustööde kohta

Olete esitanud meile arvamuse avaldamiseks ideekonkursile „Mulgimaa väravad“ esitatud võistlustööd. Konkursiga soovitakse leida sobiv ideekavand Mulgimaa valdades (Viljandi, Mulgi ja Tõrva) asuvatele riigiteede ringristmikele paigaldatavatele taiestele (skulptuuridele).

Väljastasime tingimused riigiteede ringristmikele taieste paigaldamiseks 23.08.2023 kirjaga nr 7.1-1/23/16633-2 (edaspidi *tingimused* või *meie tingimused*).

Riigiteede ringristmikud, kuhu soovitakse taiessed paigaldada on Mulgimaa vallas Abja-Paluoja linnas asuv nn Sarja ringristmik (edaspidi *Sarja ring*), Viljandi vallas Vardja külas asuv Viiratsi ringristmik (edaspidi *Viiratsi ring*) ja Tõrva vallas Tõrva linnas asuv ringristmik (edaspidi *Tõrva ring*).

Sarja ringi skulptuuri ideekavandile esitati 10 võistlustööd, Viiratsi ringi skulptuuri ideekavandile 13 võistlustööd ning Tõrva ringi skulptuuri ideekavandile 12 võistlustööd, millest 4 võistlustööd (Mulgid savivaasil, Mulgi sambad, Mustrite kütkes ning Risti/Elupuu/Roosi värav) esitati konkursile kõigis kolmes asukohas. Järgnevalt esitame oma arvamuse võistlustööde kohta võistlustööde kaupa, mitte konkreetsete ringristmike lõikes.

1. Võistlustöö „Mulgid savivaasil“

Võistlustöö on esitatud konkursile kõigis kolmes asukohas – Viiratsi ring, Sarja ring ja Tõrva ring.

Esitatud on ainult idee kontseptsioon ning üldine kirjeldus, puudub täpsem info mõõtmete, proportsioonide, ringide kontekstis asukoha jm osas, mistõttu ei ole meil võimalik hinnata, kas ning milline on kavandatava skulptuuri mõju riigiteedele.

Muuhulgas on seletuskirjas kirjas, et „vaas peaks olema nii lai / kõrge, kui Maanteeamet lubab“ ning et kavandi autor täpseid mõõte ei tea.

Juhime tähelepanu, et meie tingimuste alusel on võimalik tuletada kõiki riigiteest tulenevaid piiranguid arvestades ning kombineerides antud asukohta sobilikud mõõtmed.

Ideekavandi realiseerimine (ühes või kõigis asukohtades) võib olla võimalik, kuid see eeldab järgnevas projekteerimise etapis põhjalikku tööd ning täpsete detailide

väljatöötamist. Meiega tuleb projekt täiendavalt kooskõlastada, kuid me ei hakka autori eest tegema sisulist tööd (nt skulptuuri mõõtmete kavandamine).

2. Võistlustöö „Mustrite kütkeis“

Võistlustöö on esitatud konkursile kõigis kolmes asukohas – Viiratsi ring, Sarja ring ja Tõrva ring.

Esitatud on idee kontseptsioon, välja on toodud kiige mõõtmed (pikkus, laius, kõrgus) ning kasutatavad materjalid, kuid puudub mis tahes ringi kontekstis asendiplaani lahendus.

Tegemist on ideega, mille keskmes on külakiik, kui põhimõtteliselt kõigi jaoks tuntud objekt. Kuigi kiik kavandatakse mittefunktsionaalsena, ei välista see võimalust, et inimesed ei hakka skulptuuri (kiige) peale ronima. Inimeste liikumine üle riigitee selleks mitte ette nähtud asukohas (antud juhul ringristmikel) ei ole lubatud ning võib tekitada liiklusohlikke olukordi.

Antud ideekavandi realiseerimine skulptuurina riigiteede ringristmikel ei ole sobilik.

3. Võistlustöö „Mulgi sambad“

Võistlustöö on esitatud konkursile kõigis kolmes asukohas – Viiratsi ring, Sarja ring ja Tõrva ring.

Asendiplaani skemaatiline lahendus on esitatud Viiratsi ringi kontekstis. Sama idee kasutamine Sarja ja Tõrva ringidel ei pruugi olla ilma muudatusteta võimalik, sest ringi keskosa (sambad) asukoht ning kuju võivad muutuda tulenevalt Sarja ja Tõrva ringide asukohast erivedude koridoris (vt täpsemalt meie tingimuste p 13).

Võistlustöö realiseerimine eeldab projekteerimise etapis iga ringristmiku asukoha tingimustega arvestamist ning lahenduse kohandamist vastavale ringristmikule, mh sammaste ajutise teisaldamise vajaduse korral sammaste tehnilise lahenduse kavandamist nii, et sammaste eemaldamine (ja tagasi paigaldamine) on kiire ning lihtne, kuid samas on sambad vastupidavad ning ei kuku kergesti ümber. Sammaste kõrgus peab olema selline, et nende ümberkukkumise korral ei ulatu need sõiduteele.

4. Võistlustöö „Viisk, põis ja õlekõrs“

Esitatud on ainult idee kontseptsioon, puudub täpsem info mõõtmete, proportsioonide ning Viiratsi ringi kontekstis asukoha osas, mistõttu ei ole meil võimalik hinnata, kas ning milline on kavandatava skulptuuri mõju liiklusele (nt nähtavuste tagamine).

5. Võistlustööd „Risti värav“, „Elupuu värav“ ja „Roosi värav“

Võistlustöö on esitatud konkursile kõigis kolmes asukohas – Viiratsi ring (Elupuu värav), Sarja ring (Risti värav) ja Tõrva ring (Roosi värav).

Kõigi kolme töö puhul on küsimus, kuidas on värav ringile paigutatud ning millisesse suunda orienteeritud – nii konkreetse ideekavandi (kui ka teiste analoogsete lineaarsete ideekavandite) puhul tuleb arvestada, et ühest või mitmest suunast lähenedes ei ole skulptuur / „värav“ põhimõtteliselt üldse vaadeldav, kadudes nõ kahe silma vahele ära. Nt Viiratsi ringil, kui „väravad“ asetada vastavalt ideekavandile, on need kõige paremini vaadeldavad Viljandist väljasõidul.

Juhime tähelepanu, et hetkel ei ole välja pakutud mõõdud proportsioonis ringide tegelike mõõtmetega, st asendiskeemidel on kujutatud väravad ringe läbivatena, reaalselt vastavad väravate mõõdud aga ca poole ringide läbimõõtudest.

„Elupuu värav“ – Viiratsi ringi asukohas tundub, et ei ole arvestatud ringi keskel asuva künkaga?

„Risti värav“ Sarja ringi asukohas - peab olema tagatud vaba ruum suurveoste koridoris. Töö seletuskirjas on toodud värava elementide (latid) kinnitamise kirjeldus (kinnitatakse vundamendi külge vundamendikruvidega) ning et sellisel moel on kõik väravad vajadusel

lihtsasti teisaldatavad. Kuna kõigi väravate kõige kõrgemad detailid on 6 m kõrgused, siis ilma tõstukita ei ole nende teisaldamine ilmselt võimalik.
Kokkuvõttes on ideekavandite realiseerimine võimalik.

6. Võistlustöö „Stonehenge“

Võistlustöö on esitatud konkursile Sarja ringi asukohas, kuid ideena sobiks selle realiseerimine kõigis kolmes asukohas.

Reaalselt välja pakud lahendus ei ole aga riigiteede ringristmike kontekstis sobilik, sest raske ning mittedeformeeruv graniidist kehand on ohtlik sõidukitele võimaliku teelt väljasõidu korral.

7. Võistlustöö „Kaabu ja sõba“

Võistlustöö on esitatud konkursile Sarja ringi asukohas, kuid selle realiseerimine oleks võimalik kõigis kolmes asukohas.

Sarja ringi kontekstis, kui taies ei asu ringi keskel, tuleb lähtuda asukoha määramisel kõrguspiirangust, st juhul kui skulptuur kukub ümber, ei tohi selle osad ulatuda sõiduteele.

8. Võistlustöö „Mänd“

Võistlustöö on esitatud konkursile Sarja ringi asukohas, kuid selle realiseerimine oleks võimalik kõigis kolmes asukohas.

9. Võistlustöö „Aja aken“

Võistlustöö on esitatud konkursile Sarja ringi asukohas, kuid selle realiseerimine oleks võimalik kõigis kolmes asukohas.

Sarja ringi kontekstis, kui taies ei asu ringi keskel, tuleb lähtuda asukoha määramisel kõrguspiirangust, st juhul kui skulptuur kukub ümber, ei tohi selle osad ulatuda sõiduteele.

10. Võistlustöö „Mulgikapsas“

Võistlustöö on esitatud konkursile Sarja ringi asukohas, kuid selle realiseerimine oleks võimalik kõigis kolmes asukohas.

11. Võistlustöö „Mulgimaa õied“

Võistlustöö on esitatud konkursile Sarja ringi asukohas, kuid selle realiseerimine on võimalik kõigis kolmes asukohas, kusjuures kõige lihtsamini on idee kohandatav hoopis Viiratsi ringile, sest tulenevalt Sarja ja Tõrva ringide asukohast erivedude koridoris (vt täpsemalt meie tingimuste p 13) tuleb elementide paigutus ringil detailselt läbi kavandada. Hetkel pole ideekavandi lahenduses arvestatud Sarja ringi lahendusega (võimalik kasutada vaid ca poolt ringi pindalast) või vajadusega skulptuuri (osade) detailide ajutise teisaldamisega. Eeldame, et haljastuses kasutatakse taimi, mis ei kasva kõrgemaks kui 20-30 cm, vastasel juhul tuleb arvestada kevad-suvisel ajal skulptuuri elementide vahelise ning ümbritseva ala regulaarse hoolduse vajadusega.

Ideekavandi realiseerimine riigitee(de) liikluskeskkonnast ja nendest tulenevate piirangute kontekstis on võimalik.

12. Võistlustöö „Mulgi kaabu“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

13. Võistlustöö „Kannel“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

14. Võistlustöö „Vapilill“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine sh Viljandi valla vapilille asendamine teiste omavalitsuste sümboolikaga) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

Lahenduse detailsemal väljatöötamisel tuleb arvestada, et LED valgus ei pimestaks teel liiklejaid.

15. Võistlustöö „Labakinnas“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

16. Võistlustöö „Mulgi piiripost“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

Lahenduse detailsemal väljatöötamisel tuleb arvestada, et taiese kõrgus peab olema selline, et ümber kukkumise korral ei ulatuks see sõiduteele.

17. Võistlustöö „Kolmsõlm“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

18. Võistlustöö „Põim“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas ning siin on selle realiseerimine võimalik. Tõrva ja Sarja ringi jaoks kohandamine ei pruugi riigiteest tulenevate kitsenduste tõttu (nõutavad nähtavused, eriveoste teekoridor) olla võimalik.

19. Võistlustöö „Portaal“

Võistlustöö on esitatud konkursile Viiratsi ringi asukohas, kuid selle realiseerimine oleks võimalik kõigis kolmes asukohas.

20. Võistlustöö „AAE-AAE“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

21. Võistlustöö „Suplejad“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik ka Viiratsi ringil. Kui suudetakse välja töötada ka skulptuuri (või selle osa) ajutise teisaldamise võimalus, võiks kaaluda selle realiseerimist ka Sarja ringil.

22. Võistlustöö „Kaarusnõör“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik ka Viiratsi ringil. Kui suudetakse välja töötada ka skulptuuri (või selle osa) ajutise teisaldamise võimalus, võiks kaaluda selle realiseerimist ka Sarja ringil. Häirib liiklejat väga vähe või üldse mitte.

23. Võistlustöö „Mulgi kikas“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

24. Võistlustöö „Poolsõõr“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

25. Võistlustöö „Mulkide emapuu“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik ka Viiratsi ringil.

26. Võistlustöö „Allikas“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid selle realiseerimine oleks võimalik kõigis kolmes asukohas.

27. Võistlustöö „Sillad“

Võistlustöö on esitatud konkursile Tõrva ringi asukohas, kuid mõningase modifitseerimisega (konkreetsesse keskkonda sobitamine) oleks selle realiseerimine võimalik kõigis kolmes asukohas.

Mis tahes konkursitöö realiseerimisel tuleb järgnevas projekteerimise etapis lähtuda meie 23.08.2023 kirjaga edastatud tingimustest.

Oleme valmis tegema koostööd ning konsulteerima projekti koostajaid kavandatava(te) lahendus(t)e sobivuse osas.

Vajalik info ning küsimused palume edastada maantee@transpordiamet.ee

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tuuli Tsahkna

peaspetsialist

planeerimise osakonna kooskõlastuste üksus

Tuuli Tsahkna

58073001, Tuuli.Tsahkna@transpordiamet.ee